

2. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законів України щодо податкової реформи» від 28.12.2016 р. №71-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show>.

3. Бетлій О., Джуччі Р., Кірхнер Р. ПДВ в Україні: чи спрацює інший непрямий податок краще? / [О. Бетлій, Р. Джуччі, Р. Кірхнер]. – Київ/Берлін, 2013. – 20 с.

4. Біла Л.М. Спільні і відмінні риси податкових систем ЄС та України/ Л.М. Біла // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2015. – №6. – М. 5. – С. 656-661.

5. Петик М.І. Перспективи модернізації податкової системи України в контексті європейської інтеграції / М.І. Петик, Л.А. Саварін // Науковий вісник НЛТУ України. – 2013. – С. 271–278

6. Романенко С.І., «Податкова система України в процесі становлення»/ С.І. Романенко// «Економіка. Фінанси. Право».- Х.,2010. – С. 35-38.

7. Тофан І. Проблематика оподаткування в країнах Євросоюзу / І. Тофан // Аграрна економіка. – 2012. – №1-2. – Т. 5. – С. 78–82.

8. Ordynacja podatkowa z dnia 29 sierpnia 1997 r. (Dz. U. z 2005 r. Nr 8, poz. 60 ze zm.), art. 6.

Подковенко Л.

*студентка V курсу юридичного факультету
Тернопільського національного економічного університету
Науковий керівник: к.ю.н., доцент, доцент кафедри
економічної безпеки та фінансових розслідувань
Москалюк Н.Б.*

БЕЗПЕКА ЯК СФЕРА ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Зростання української економіки у переважній більшості залежить від того, наскільки ефективно функціонує один з основних суб'єктів ринкових відносин – підприємництво, а створення умов для його функціонування є найважливішою складовою економічної політики держави в будь-якій ринковій економіці. Розвиток підприємництва в Україні є закономірним і об'єктивним нормативним процесом проведення економічних реформ і утвердження ринкової економіки.

У рейтингу привабливості країн для бізнесу, складеному Гамбурзьким інститутом світової економіки (HWWI) спільно з німецькою аудиторською компанією BDO AG, Україна в даному рейтингу опустилася на 41 сходинку. У рейтингу за 2016 рік Україна посіла 130-те місце (2015 рік – 89-те місце) із 174 країн. Сусідами України по рейтингу є Алжир (129) і Ірак (131). У рейтингу податкових систем світу, підготовленому компанією PricewaterhouseCoopers, Світовим банком і Міжнародною фінансовою корпорацією, Україна посіла 84 місце із 190 наявних. За показником «загальне податкове навантаження» серед країн Східної Європи і Центральної Азії Україна посіла 16 місце серед 19 країн. Загальне податкове навантаження для середньої компанії в Україні дорівнює 51,9%: враховує податок на прибуток – 8,7%, податок на заробітну плату – 43,1% і інші податки – 0,1%. Аналогічний показник по Східній Європі та Центральній Азії у 2015 році дорівнював 34,2% і 40,6% по всьому світу. На сплату податків українці витрачають 356 годин (середній показник для всього світу становить 251 годину). Цей факт свідчить не тільки про недосконалість

податкової та фінансової системи, але і про спірні моральні орієнтири українських підприємців [7].

Розвиток підприємництва відбувається складно і болісно через особливості української економіки, відсутність підпримки з боку держави, відсутність необхідних інвестицій, через політичну непривабливість країни. В результаті цього, формування так званого шару «ефективних власників», що є основою цивілізованого підприємництва, відбувається надзвичайно повільно. Переважна більшість підприємців відстоює лише власні інтереси, що не дає змогу затвердитися цивілізованому підходу у взаємодії з партнерами.

Підприємницька діяльність носить двоїстий характер. Двоїстість полягає в одночасному виробництві матеріальних благ і розвитку відносин між людьми. У сукупності підприємницька діяльність виступає як відтворення життєдіяльності, умов життєдіяльності їх самих, а кінцевим її продуктом є формування особистості підприємця.

Співпраця підприємця або його представників, відповідних служб із зовнішніми організаціями, партнерами, конкурентами, окремими групами споживачів, постачальниками, місцевими і центральними органами влади, податковими органами, митницею та іншими учасниками підприємницької діяльності вимагає дотримання встановлених форм і норм співпраці.

У зв'язку з цим репутація підприємця повинна бути бездоганною з точки зору професійної, майнової (нерухомість), комерційної, фінансової та правової надійності. Важливе значення мають особисті, ділові та моральні якості підприємців як чесних і компетентних людей. Тільки такий підхід здатний забезпечити високу ступінь безпеки підприємницької діяльності в теперішній Україні.

Безсумнівно, що перехід до ринкової економіки, поява великої кількості підприємств, різноманітних організаційно-правових форм, що базується на різних формах власності, поява різноманітних методів конкурентної боротьби, недосконалість законодавчої бази, слабкість державних структур, які покликані для створення нормальних умов для розвитку підприємництва, криміналізація господарського життя і багато інших причин поставили господарюючі суб'єкти в умови, коли вони змушені приділяти значну увагу питанням, які стосуються забезпечення своєї безпеки [3, с. 247].

Багато в чому це визначається і тим, що пройдені зміни в Україні у становленні власності. Реалії української економіки викликали значний перерозподіл роботи щодо попередження злочинних посягань між державою та іншими суб'єктами економічних відносин. Наявність існуючої державної власності змушує підприємницькі структури самих займатися діяльністю, яка раніше була виключно прерогативою спеціальних державних органів – забезпеченням власної захищеності.

Захищеність охоплює всі відносини суб'єкта господарювання в існуючих економічних, правових, соціально-трудових, організаційних і екологічних умовах з приводу трудової, виробничої, науково-технічної та ринкової кооперації, а також розподілу та споживання фінансових, матеріальних, інтелектуальних та інформаційних ресурсів для життєзабезпечення і життєдіяльності з метою підвищення життєстійкості об'єкта.

Офіційне тлумачення розгалуженішого поняття «національна безпека» сформульована в Законі України «Про основи національної безпеки України»

– це захищеність життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства і держави, за якої забезпечуються сталий розвиток суспільства, своєчасне виявлення, запобігання і нейтралізація реальних та потенційних загроз національним інтересам у сферах правоохоронної діяльності, боротьби з корупцією, прикордонної діяльності та оборони, міграційної політики, охорони здоров'я, освіти та науки, науково-технічної та інноваційної політики, культурного розвитку населення, забезпечення свободи слова та інформаційної безпеки, соціальної політики та пенсійного забезпечення, житлово-комунального господарства, ринку фінансових послуг, захисту прав власності, фондових ринків і обігу цінних паперів, податково-бюджетної та митної політики, торгівлі та підприємницької діяльності, ринку банківських послуг, інвестиційної політики, ревізійної діяльності, монетарної та валютної політики, захисту інформації, ліцензування, промисловості та сільського господарства, транспорту та зв'язку, інформаційних технологій, енергетики та енергозбереження, функціонування природних монополій, використання надр, земельних та водних ресурсів, корисних копалин, захисту екології і навколишнього природного середовища та інших сферах державного управління при виникненні негативних тенденцій до створення потенційних або реальних загроз національним інтересам [1].

Відсутність або бездіяльність державної системи захисту прав власності різних суб'єктів господарювання, включаючи і захист зміни цих прав в результаті укладення різних контрактів і договорів, є найбільш загальною причиною більшості проблем в сучасній українській економіці, а також головною загрозою економічної безпеки країни, і в тому числі – розвитку підприємництва. Одним з яскравих проявів перерахованих вище тенденцій є тіньова економічна активність. До особливостей сучасної української тіньової економіки слід віднести взаємопроникнення тіньової та офіційної економіки: побудова господарюючими суб'єктами виробничих, постачальницьких або збутових схем з включенням тіньових операцій.

Слід врахувати властивість синергії негативних проявів тіньової економіки, які полягають в тому, що тіньові економічні відносини сприяють зростанню трансакційних витрат економічних суб'єктів, погіршення інвестиційного клімату території. Зокрема, зростають витрати підприємств в результаті спотворення інформації про контрагентів, властивості товарів, необхідності захищатися від негативного впливу тіньової економічної діяльності.

Разом з тим можна припустити, що актуальність проблеми забезпечення безпеки господарської діяльності підприємств, і перш за все комерційної і підприємницької діяльності, в перспективі буде тільки зростати. Причому за останнє десятиліття на перший план в системі економічної безпеки держави вийшла саме проблема безпеки підприємництва. Причина криється у тому, що в руках підприємців різного рівня і плану концентрується значна власність і значні фінансові кошти, які стали об'єктом підвищеної злочинної уваги як з боку криміналітету, вираженого в понятті «кримінальний рекет», так і з боку державного чиновника особистісного рівня («державний рекет»), суть якого полягає в перетворенні чиновником свого робочого місця в найбільш вигідний комерційний товар.

Безпека підприємницької діяльності є системним поняттям, що відображає певний стан об'єкта підприємництва, його здібність не тільки зберігати свою

сутність і основну характеристику в умовах впливу ззовні, або в самому об'єкті, а й здійснювати превентивні дії, спрямовані на зниження, ослаблення, усунення та попередження цих небезпек [2, с. 87].

Категорія «безпека підприємницької діяльності» – це система, що забезпечує стійкість функціонування (здатність працювати і розвиватися) суб'єкта підприємництва в умовах постійної конкурентно-економічної взаємодії з іншими господарюючими суб'єктами і в умовах постійно мінливого зовнішнього середовища.

Таке розуміння економічної безпеки підприємницької діяльності допомагає побачити те, що господарюючий суб'єкт, який перебуває в ситуації невизначеності, непередбачуваності, як внутрішніх умов господарювання, так і зовнішніх (політичних, макроекономічних, екологічних, правових), приймає ризикові рішення в умовах жорсткої конкуренції, націлений на запобігання, ослаблення або захисту від існуючих небезпек і загроз, що в даних умовах забезпечує досягнення цілей бізнесу. Приймання ризикових рішень, боротьба з конкурентами і багато іншого – це створення умов для досягнення стратегічних цілей підприємницької діяльності, забезпечення стійкого інтенсивного розвитку підприємства та його економічної незалежності.

Економічна безпека підприємства є комплексним поняттям і пов'язана не лише з його внутрішнім станом, а й з впливом зовнішнього середовища, її суб'єктів, з якими співпрацює підприємство в економічній сфері [4, с. 126].

Таким чином, економічна безпека підприємницької діяльності може розглядатися як втілення положень теорії ресурсної взаємозалежності на практиці, відповідно до якої, в своїй діяльності підприємство повинно брати до уваги не лише свої, але і різноманітні інтереси контрагентів, коло яких може бути надзвичайно широким. Забезпечення економічної безпеки підприємницької діяльності можливо тільки у результаті комплексу зусиль держави і підприємницької спільноти.

Список використаних джерел

1. Про основи національної безпеки України. Закон України 964-IV від 19.06.2003 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/ru/964-15>
2. Донець Л.І., Ващенко Н.В. Економічна безпека підприємства : Навч. пос. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 240 с.
3. Економічна безпека : навч. посіб. / за ред. З.С. Варналія. – К.: Знання, 2009. – 647 с.
4. Економічна безпека підприємств, організацій та установ : навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. / [В.Л.Ортинський, І.С. Керницький, З.Б. Живко та ін.]. - К.: Правова єдність. – 2009. – 544 с.
5. Камлик М.І. Економічна безпека підприємницької діяльності. Економіко-правовий аспект : Навчальний посібник. – К.: Атіка, 2005. – 432 с.
6. Орлов П.І., Духов В.Є. Основи економічної безпеки фірми: Навчальний посібник. – Х.: ТОВ «Прометей-Прес», 2004. – 284с.
7. Рейтинг інвестиційної привабливості. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.businessz.com.ua/news/27/1229>